

УДК 34:002 (477) (045)

Дарія Маріц,

канд. юрид. наук, доцент,

доцент кафедри інформаційного права та права інтелектуальної власності

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ФІКСАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена дослідженню законодавства України та інших держав щодо порядку фіксації юридичних фактів в інформаційній сфері. Вітчизняне законодавство не визначає чіткого механізму фіксації скріншотів веб-сайтів, які містять недостовірну інформацію про особу або інші факти, що спричиняє труднощі доказування у судовому процесі, про що свідчить неоднозначна судова практика. У статті аналізуються різні підходи щодо порядку фіксації скріншотів та порядку їх посвідчення. У результаті дослідження визначаються особи, які мають право здійснювати діяльність, пов'язану з фіксацією таких юридичних фактів, а також сам механізм правового регулювання посвідчення юридичних фактів в інформаційній сфері.

Ключові слова: юридичний факт, інформація, інформаційні відносини, скріншот, фіксація, Інтернет.

Постановка проблеми. Інформація виступає базисом будь-якого пізнання взагалі, і здобуті знання, фактичні дані в ході судового та досудового розгляду, належна їх фіксація й оформлення з дотриманням встановлених законом процедур становлять основу для всебічного розгляду справи і забезпечення справедливого правосуддя. Як із теоретичної, так і з практичної точки зору, на наш погляд, актуальним є питання порядку встановлення та фіксації юридичних фактів у інформаційній сфері. У цьому разі становить інтерес порядок фіксації фактів, поширених у мережі Інтернет. У міжнародному павутинні може поширюватися інформація про особу, зокрема, яка ганьбить її честь, гідність, ділову репутацію; інформація про товари, роботи, послуги, яка є недостовірною, тощо, однак механізм фіксації такої інформації наразі відсутній. У процесі фіксації того чи іншого юридичного факту вагомим значення набувають строки, адже з плином часу той чи інший факт просто неможливо буде зафіксувати, що унеможливає надалі використовувати його як доказ у справі. Наприклад, сьогодні певна недостовірна інформація може бути розміщена в соціальній мережі, а завтра видалена, однак цього часу досить, щоб із нею ознайомилась численна аудиторія користувачів, яка може поширювати цю інформацію серед інших осіб. Саме тому знищення інформації в мережі Інтернет є тією перешкодою, що надалі унеможливає доведення факту правопорушення. Таким чином, ми ставимо основними завданнями у цій публікації з'ясувати: який порядок фіксації юридичного факту, що міститься в

мережі Інтернет; чи слугуватиме скріншот чи інша копія належним доказом у справі; яке правове підґрунтя отримання електронних доказів.

Актуальність вибраної проблематики зумовлюється не лише тим, що є не досить вивченою, а й викликами, що виникають на практиці, зокрема, які виявляються в поширенні недостовірної інформації про особу, розпаленні конфлікту шляхом штучно створеної деструктивної інформації (щодо окремої особи, її діяльності) з використанням спеціально створених веб-сайтів, аккаунтів у соціальних мережах, форумах, тощо. Правове регулювання знищення інформації фрагментарно розглянуто О. О. Золотар, О. А. Скоровагатько, П. Є. Антонюк, однак це питання залишається малодослідженим. Процедуру фіксації скріншотів досліджували О. Горбань, К. Зеров, Т. Жуковський, Ю. Охромєєв, Л. Лазебний, С. А. Петренко, Т. Рамазанова. Тому в межах даної публікації ми ставимо за мету комплексно дослідити порядок правового регулювання фіксації юридичних фактів у мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу. Як впливає зі змісту ч. 2 ст. 76 Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 № 1618-IV [1] (далі – ЦПК України), докази можуть бути: письмові, речові та електронні. Письмовими доказами є документи (крім електронних документів), які містять дані про обставини, що мають значення для правильного вирішення спору (ч. 1 ст. 95 ЦПК України). Стаття 100 ЦПК України визначає електронний доказ як інформацію в електронній (цифровій) формі, що містить дані про

обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет). Водночас відзначимо, що новели про електронні докази закріплені у чинних процесуальних кодексах, а саме Господарському, Цивільному кодексах та Кодексі адміністративного судочинства. За особою, яка проводить фіксацію змісту сторінки в мережі Інтернет, може розрізнятися: фіксація, що проводиться самостійно праволодільцем (чи його представником); фіксація, яку здійснюють треті особи (нотаріуси, судові експерти, патентні повірені, Інтернет провайдери); фіксація, яку здійснює суд. У свою чергу, можуть використовуватися такі способи фіксації за її характером: візуальні (за яких здійснюється лише візуальний огляд зображення, яке подається на екран пристрою виведення інформації) та технологічні [2]. К. Зеров дещо уточнює, що слід відносити до візуальних та технологічних способів фіксації. До візуальних способів він відносить: роздруківку веб-сторінки (Web-скріншот); фіксація особою контенту, що міститься на веб-сайті, шляхом його збереження на відповідних носіях (CD, DVD, магнітні диски, тощо); протокол огляду веб-сторінки нотаріусом; огляд доказів судом за їх місцезнаходженням; проведення відеозапису процесу дослідження будь-якою заінтересованою особою; проведення протоколу огляду веб-сайту адвокатом на підставі його професійного права на збирання відомостей про факти, що можуть бути використані як докази відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 20 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3]. Наведена цитата є доволі дискусійною, зокрема, в частині огляду веб-сайту нотаріусом, про що ми зазначимо дещо згодом у статті.

Електронні докази подаються в оригінал або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис». Таке положення певною мірою відображає досвід Німеччини, де сила електронних доказів підкріплюється електронним цифровим підписом [4]. Однак учасник справи, який подає копію електронного доказу, повинен повідомити про наявність у нього або іншої

особи оригіналу електронного доказу. Якщо подано копію (паперову копію) електронного доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал електронного доказу. Як ми бачимо, законодавець у нормі застосовує словосполучення «паперова копія», хоча письмовими доказами згідно з ч. 1 ст. 95 ЦПК України є документи (крім електронних документів), які містять дані про обставини, що мають значення для правильного вирішення спору. Тобто це означає, що електронний документ все ж таки може мати письмову копію, однак така копія не є письмовим доказом. Якщо оригінал електронного доказу не подано, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (паперової копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги (ч. 5 ст. 100 ЦПК України). Таким чином, можлива ситуація, коли особа, чие право порушено в мережі Інтернет, своєчасно не зробила копію розміщеної інформації, а на момент розгляду справи відсутній оригінал електронного доказу, у такому разі на підставі наведеної статті (ч. 5 ст. 100 ЦПК України) така копія не буде братися до уваги судом, що автоматично унеможливило захист прав особи.

Однак тут треба задатися питанням: що слід мати на увазі під оригіналом електронного доказу? Наразі у законодавстві відсутнє визначення поняття «оригінал електронного доказу». Однак якщо ми ведемо мову про поширення недостовірної інформації в Інтернет, то така інформація може розміщуватися на особистій сторінці в соціальній мережі, на сайті (який, наприклад, спеціально створено для поширення негативної, неправдивої інформації), електронній пошті, тощо. Отже, із цього випливає, що саме ці джерела і є оригіналом доказу. Хоча з лексичної точки зору видається, що словосполучення «оригінал доказу» є неприйнятним для електронних джерел інформації. Крім того, з яких критеріїв необхідно виходити для того, щоб з'ясувати його «оригінальність»? Адже процедура визначення оригіналу документа (відмінність від підробки) передбачена лише для письмового документа, але аж ніяк не для електронного. Хоча у Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV [5], у ст. 7, зазначається, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 № 852-IV [6]. Зазначений закон

містить специфіку правовідносин, на які він поширюється, тому застосування його положень за аналогією до інших правових відносин не можливо. У зв'язку з цим у положеннях законодавства, які оперують терміном «оригінал електронного доказу», видається доцільним змінити на його «джерело електронного доказу». А отже, джерелами такої інформації можуть виступати і веб-сайти, соціальні мережі, форуми, тощо.

Крім цього, вважаємо, що не можна ототожнювати поняття «джерело доказу» та «носії інформації». Фактичні дані не можуть існувати самі по собі, абстрактно, вони можуть бути добуті із відповідного джерела. Тому ми цілком погоджуємося з авторами, які розмежовують поняття «джерело» та «носії» інформації [7, с. 51]¹, обґрунтовуючи це тим, що джерело будь-якого явища, у тому числі й доказів, не може бути одночасно й формою цього явища. Джерело має перебувати поза цим явищем. Адже джерелом фактичних даних можуть бути такі об'єкти, які не можуть бути самі збережені та слугувати засобом збереження інформації. Втім, інформацію, яку вони містять, можна перенести на інші матеріальні носії, які надалі можуть використовуватись як похідні докази. Таким чином, збереження інформації, що розміщена в Інтернет на матеріальному носії (usb, флеш-накопичувач, папір) перетворює таку інформацію на речовий доказ, що міститься на відповідному матеріальному носії інформації. Сьогодні поняття електронних доказів законодавець розглядає через традиційні правові інститути та фактично відносить їх до письмових доказів або речових [8].

Ми вже зазначали, що учасники справи мають право подавати електронні докази на паперових копіях, посвідчених у порядку, передбаченому законом. У цьому разі законним посвідченням слід вважати електронний цифровий підпис. Однак цифровий підпис стосується лише електронної документації та електронного документообігу. Крім того, як зазначається в абз. 1 ст. 4 Закону України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 № 852-IV, електронний цифровий підпис призначений для забезпечення діяльності фізичних та юридичних осіб, яка здійснюється з використанням електронних документів. Тому у ч. 2 ст. 100 ЦПК зазна-

чається, що законом може бути передбачено інший порядок засвідчення електронної копії електронного доказу. З цього приводу Я. І. Іванців, зазначає, що з першого погляду усе здається просто: копії документів завіряє нотаріус [9]. Втім, аналізуючи чинне законодавство, бачимо ряд пересторіг, що, по суті, унеможлиблює процес нотаріального посвідчення документування інформації, розміщеної в Інтернет. Одним із невід'ємних етапів захисту від неякісної інформації та встановлення фактів скоєння правопорушень є підготовка доказової бази для подальшого вчинення необхідних процедур відповідно до вимог чинного законодавства та захисту законних інтересів держави та громадян. Фіксування або документування деструктивної інформації зараз актуальне, оскільки дані інтернет-ресурсів швидкозмінні, не є статичними, їх матеріалізація має умовний характер, а достовірність залежить від певного моменту часу [10]. У деяких країнах є спроби здійснити заходи щодо документування інформації, розміщеної на інтернет-ресурсах, використовується так звана процедура огляду сайту нотаріусом. Схематично сама процедура поділяється на певні етапи та починається з написання клієнтом заяви, де зазначаються причини, через які виникла необхідність забезпечення таких доказів. Такими етапами, як свідчить нотаріальна практика в Російській Федерації, є: перевірка доменного імені, встановлення DNS-серверів; перевірка відповідності IP-адреси; перевірка достовірності відображення вмісту сайту; відображення головної сторінки, переходи на сторінки, що цікавлять заявника; кожен крок фіксується в описовій частині протоколу, результати огляду (веб-сторінки, фотографії, скріншоти тощо) роздруковуються і підшиваються до протоколу [11].

Так, постає питання допустимості надання скріншоту як доказу в суді. Легального визначення поняття скріншоту в українському законодавстві немає, це, відповідно, спричиняє і неоднакове застосування норм матеріального права у судочинстві. Так, наведемо такі приклади судової практики. У Справі № 175/3823/13-ц [12] суд зазначає, що копії роздруківки скріншоту будь-якого веб-сайту суд не може розцінювати як законні та належним чином обґрунтовані докази. До речі, Т. Рамазанова вважає, що роздруківку веб-сторінки не можна ототожнювати з таким документом, оскільки подібні документи повинні містити найменування суб'єкта господарювання, дату, підпис уповноваженої особи, а в деяких випадках і печатку. Крім того, веб-сторінка не завжди містить посилан-

¹ Під *джерелом* розуміється те, що дає початок будь-чому, під *носієм* – те, що може слугувати засобом відображення, фіксації, збереження, перенесення // Теорія доказів : підручник для слухачів магістратури юридичних вузів / Антонов К.В., Сачко О.В., Тертишник В.М., Уваров В.Г. ; за заг. ред. д.ю.н., професора В.М. Тертишника. К.: Алерта, 2015. С. 51.

ня на суб'єкт, який використовує Інтернет-сайт [13]. У справі № 317/3188/16-ц [14] позивач надала такі докази : скріншот з об'явою про продаж дачної ділянки в мережі Інтернет (сайт: http://ua.m2bomber.com/phone/НОМЕР_1) із номерами телефонів ОСОБА_2; Скріншот з об'явою про продаж дачної ділянки в мережі Інтернет (сайт: <http://zarozhze.zp.besplatka.ua/obyavlenie/prodam-dachu-cb30da>) із номерами телефонів ОСОБА_2. Такі докази були сприйняті судом як належні, і позовні вимоги було задоволено. У справі № 486/478/16-ц [15] часткове задоволення клопотання представника позивача прийняти докази (скріншоти) зумовлено виключно підставами повноти та всебічності розгляду справи, а тому жодних оцінок доказів під час судового розгляду справи судом не відбувалось. У справі № 621/1537/14-ц [16] суд цікаво підходить до розуміння «оригіналу» електронного доказу і виходить із того, що з опублікованої статті явно видно, що слова та думки, які приписані відповідачем, не відповідають дійсності. Сказане підтверджено скріншотом статті «ІНФОРМАЦІЯ_4» (Отзвєв за заметку ОСОБА_2 в «ІНФОРМАЦІЯ_2») та оригіналом, який завжди доступний у режимі он-лайн за адресою: АДРЕСА_1. У справі № 22-ц/791/380/15 [17] суд бере до уваги як доказ скріншот сайту, що наданий позивачем до ПАТ КБ «ПриватБанк» – www.privat24.ua, через який він мав намір здійснити безготівкову платіжну операцію, обмінний курс придбання валюти на якому 05 жовтня 2014 року був заявлений на рівні 12,98 грн./долар США.

На круглому столі на тему «Нові механізми захисту прав у мережі Інтернет» Голова Вищого господарського суду України Богдан Львів заявив, що суди в якості доказів можуть приймати і звичайні скріншоти веб-сторінок, якщо друга сторона (відповідач) не проти, а також протоколи огляду веб-сторінок, які оформлені нотаріусами РФ [18]. Адже, відповідно до ст. 13 Конвенції «Про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах» [19] від 7 жовтня 2002 р., сторонами яких є члени Співдружності Незалежних Держав, документи, що на території однієї з Договірних Сторін виготовлені або засвідчені установою або спеціально на те уповноваженою особою в межах їх компетенції і за установленною формою і скріплені гербовою печаткою, приймаються на територіях інших Договірних Сторін без якого-небудь спеціального посвідчення.

Як вбачається із наведених справ, жодного нотаріального посвідчення скріншоту не здійснювалось і позивач самостійно, без будь-якого посвідчення надавав такий доказ

у судовому процесі. Нині правове регулювання нотаріальної діяльності здійснюється Законом України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-ХІІ та Порядком вчинення нотаріальних дій нотаріусами України 22.02.2012 № 296/5. У ст. 75 Закону України «Про нотаріат» нотаріуси, посадові особи органів місцевого самоврядування, які вчиняють нотаріальні дії, засвідчують вірність копій документів, виданих підприємствами, установами і організаціями за умови, що ці документи не суперечать закону, мають юридичне значення і засвідчення правильності їх копій не заборонено законом. Достовірність копії документа, виданого громадянином, засвідчується у тому разі, коли справжність підпису громадянина на оригіналі цього документа засвідчена нотаріусом або посадовою особою органу місцевого самоврядування чи підприємством, установою, організацією за місцем роботи, навчання, проживання чи лікування громадянина. Таким чином, самовільно роздрукована інформація з Інтернет, яка містить недостовірну інформацію про особу, не дозволяє визначити належність інформації конкретній юридичній чи фізичній особі, що необхідно для засвідчення копії документа. Однак і Закон України «Про нотаріат» у ст. 83, і Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України у ст. 2 глави 6 дозволяють здійснювати посвідчення фактів – у даному випадку посвідчення часу пред'явлення документа. За таких умов документ повинен відповідати вимогам для його нотаріального посвідчення (має бути виданий юридичною або фізичною особою або пройти попереднє засвідчення у встановленому порядку підпису особи), що у нашому випадку не можливо.

Так, Ю. Г. Охромєєв серед основних проблем збирання доказів про вчинені правопорушення у мережі Інтернет називає: фіксацію вчинення правопорушення; фіксацію дати вчинення правопорушення [2]. Необхідно звернути увагу на Постанову Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 680 «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу». Стаття 2 цієї постанови визначає послугу фіксування часу: це процедура засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу шляхом додання до нього або логічного поєднання з ним позначки часу. Таку послугу надають акредитовані центри сертифікації ключів. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган» від 28 жовтня 2004 року № 1451 на Міністерство юстиції України покладено виконання функ-

цій центрального засвідчувального органу. Ця функція забезпечена шляхом створення засвідчувальних центрів органів виконавчої влади та центрів сертифікації ключів, що передбачено Положенням про Міністерство юстиції України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 року № 228. Технічне і технологічне забезпечення виконання функцій центрального засвідчувального органу здійснюється державним підприємством «Національні інформаційні системи». Не менш важливим є те, що згідно зі ст. 10 Постанови «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» акредитований центр сертифікації ключів забезпечує надання послуги фіксування часу цілодобово.

Однак знову ж таки вказані нормативно-правові акти поширюють свою дію лише на електронні документи. Отже, доходимо висновку, що процедура нотаріального посвідчення електронних копій не є можливою, оскільки навіть якщо таке посвідчення і відбудеться, то воно стосуватиметься лише підпису особи, а не інформації, що міститься у такому документі. А для вирішення справи по суті значення має саме інформація і можливість надання такого документа як доказу у справі.

Водночас Д. Журавльов пропонує алгоритм дистанційного автоматизованого нотаріального засвідчення копій інтернет-сторінок, сайтів та даних на певний момент часу. На його думку, запровадження дистанційного автоматизованого нотаріального засвідчення копій інтернет-сторінок, сайтів та даних, розміщених на інтернет-ресурсах на певний момент часу не потребує розробки додаткових нормативних та регуляторних актів, а тільки певного їх коригування [20]. Це певною мірою обґрунтовує актуальність створення «Електронного нотаріату». Реалізація цього проекту дозволить розширити сферу використання передових інформаційних технологій, удосконалити процес надання нотаріальних послуг та оптимізувати затрати як клієнтів, так і держави [21]. Так, Міністерство юстиції України у найближчі три роки планує реалізувати «Електронний нотаріат» у нашій країні [22].

Однак згідно із законодавством України на замовлення зацікавлених осіб можуть проводитись експертні дослідження. Нині існують приватні установи, які можуть проводити такі дослідження. Зокрема, Центр Компетенції, який пропонує послуги з видачі Експертного висновку за результатами проведеної фіксації і дослідження змісту веб-сторінки (-ок) у мережі Інтернет, дозво-

ляє встановити факт розміщення контенту в мережі Інтернет станом на певний момент часу для доказування [11]. Така діяльність може здійснюватися на підставі Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень від 08.10.1998 № 53/5 (далі – Інструкція) [23]. Згідно з пунктом 1.3. зазначеної Інструкції на замовлення адвокатів, захисників та осіб, які самостійно захищають свої інтереси, та їх представників, нотаріусів банківських установ, страхових компаній, а також інших юридичних і фізичних осіб виконуються експертні дослідження, що потребують спеціальних знань та використання методів криміналістики і судової експертизи. Результати експертних досліджень викладаються в письмових висновках експертних досліджень згідно з чинним законодавством України.

Таким чином, ми доходимо таких висновків. Так, процедура фіксації скріншотів веб-сторінок передбачає альтернативи використання того чи іншого механізму, який вправі вибрати зацікавлена особа. Проблема полягає у тому, що суд, як свідчить наведена нами судова практика, не завжди приймає такий доказ як належний. Натепер єдиним законним способом фіксації фактів в інформаційній сфері є дії експерта, який здійснює таку діяльність на підставі запиту. Зважаючи на широкий спектр інформаційних правових відносин (електронної комерції, а отже, і розміщення певної інформації про роботи, послуги; електронних засобів масової інформації; інтернет-ресурсів – соціальних мереж, форумів, тощо), можуть виникати ситуації розміщення інформації, що не відповідає дійсності, яка вводить в оману споживача, інформації, що порочить честь, гідність, ділову репутацію особи, тобто будь-які дії, пов'язані з поширенням інформації, яка може завдавати шкоди особі. У зв'язку з цим пропонуємо створення Державної автоматизованої системи фіксації інформації (певного юридичного факту), що розміщена в мережі Інтернет. Це може бути і розширення функцій та компетенцій вже створених Державних підприємств, зокрема ДП «Національні інформаційні системи». Таким чином, будь-яка особа, чие право порушено, може у будь-який час, звернувшись із запитом з метою отримання підтвердження щодо розміщення інформації на тому чи іншому ресурсі. Таке підтвердження матиме статус офіційного документа із зазначенням фіксування часу розміщення інформації. Створення такої системи передбачатиме: захист інформаційних прав осіб;

перешкоджання обігу недостовірної інформації; швидке виявлення правопорушень в інформаційній сфері. Крім того, надання таких інформаційних послуг відповідатиме завданням, які передбачені Законом України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 № 74/98-ВР та Концепцією національної програми інформатизації. Реальна реалізація положень, закріплених у наведених нормативно-правових актах, можлива шляхом створення інформаційних систем, які покликані розв'язати наявні проблеми в забезпеченні інформаційних потреб суспільства та держави Україна.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 27.05.2018).
2. Лазебний Л. Фіксація змісту веб-сторінки в мережі Інтернет як елемент здійснення права на захист авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет. Щомісячний фаховий журнал «Адвокат». URL: <http://iadvocate.com.ua/fiksatsiya-zmistu-veb-storinky-v-merezhi-internet-yak-element-zdiysnennya-prava-na-zahyst-avtorskyh-prav-na-tvory-shho-rozmishheni-v-merezhi-internet/> (дата звернення 27.05.2018).
3. Зеров К. Фіксація змісту веб-сторінки в мережі Інтернет як елемент здійснення права на захист авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет. Протокол. Юридичний Інтернет-ресурс. URL: http://protokol.com.ua/ua/fiksatsiya_zmistu_veb_storinki_v_mereg_i_internet_yak_element_zdiysnennya_prava_na_zahist_avtorskih_prav_na_tvori_rozmishcheni_v_mereg_i_internet/ (дата звернення: 27.05.2018).
4. Кодола Б. Електронні докази: регулювання, яке буде складно застосувати на практиці. URL: <http://zib.com.ua/ua/131203-elektronni-dokazi-regulyuvannya-yake-bude-skladno-zastosuvat.html> (дата звернення: 27.05.2018).
5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 27.05.2018).
6. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 № 852-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/852-15> (дата звернення: 27.05.2018).
7. Теорія доказів : підручник для слухачів магістратури юридичних вузів. Антонов К. В., Сачко О. В., Тертишник В. М., Уваров В. Г. ; за заг. ред. д.ю.н., професора В. М. Тертишника. К.: Алерта, 2015. 294 с.
8. Електронні докази: сьогодні і майбутнє. URL: <http://radako.com.ua/news/elektronni-dokazi-sogodennya-i-maybutnie> (дата звернення: 27.05.2018).
9. Іванців Я. І. Нотаріальне посвідчення інформації з мережі Інтернет: належність і допустимість доказів. Українське право. URL: <http://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/notar-alne-posv-dchennya-nformats-z-merezh-nternet-nalezhn-st-dopustim-st-dokaz-v/> (дата звернення: 27.05.2018).
10. Дмитро Журавльов. Засвідчення нотаріусом копій Інтернет-сторінок. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=123634> (дата звернення: 27.05.2018).
11. Збирання доказової бази у випадках порушення прав у мережі Інтернет. URL: https://uba.ua/documents/text/27_01_2012Okhromeev.pdf (дата звернення: 27.05.2018).
12. Справа № 175/3823/13-ц. 23 травня 2014 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/39336138> (дата звернення: 01.06.2018).
13. Рамазанова Т. К вопросу о способах защиты прав интеллектуальной собственности в Интернете. Підприємництво, господарство і право. № 9. 2012. С. 25–28.
14. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа № 317/3188/16-ц від 10 серпня 2016 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59694601> (дата звернення: 01.06.2018).
15. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа №: 486/478/16-ц від 28 квітня 2017 року. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66417949> (дата звернення: 01.06.2018).
16. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа № 621/1537/14-ц від 27.10.2014. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41136252> (дата звернення: 01.06.2018).
17. Єдиний державний реєстр судових рішень. Справа № 22-ц/791/380/15 від 19 березня 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43222749> (дата звернення: 01.06.2018).
18. URL : <https://ua.112.ua/suspilstvo/rezultaty-fiksatsii-veb-storinok-notariusamy-naichastishe-ne-vidobrazhaiut-objektyvnyi-stanpredmeta-doslidzen-eksperty-317800.html> (дата звернення: 01.06.2018).
19. Про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах : Конвенція від 7 жовтня 2002 року. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_009 (дата звернення: 01.06.2018).
20. Дмитро Журавльов. Засвідчення нотаріусом копій Інтернет-сторінок. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=123634> (дата звернення: 01.06.2018).
21. В Україні пропонують створити електронний нотаріат. Закон і бізнес. 2013. URL: <http://zib.com.ua/ua/35042-v-ukraini-proponuyut-stvoriti-elektronniy-notariat.html> (дата звернення: 01.06.2018).
22. URL : <https://itc.ua/news/minyust-planiruet-vvesti-v-ukraine-elektronniy-notariat-za-schet-sozdaniya-edinogo-reestra-notarialnyih-deystviy/> (дата звернення: 01.06.2018).
23. URL : <http://web-fix.org> (дата звернення: 01.06.2018).

Статья посвящена исследованию законодательства Украины и других государств о порядке фиксации юридических фактов в информационной сфере. Отечественное законодательство не определяет четкого механизма фиксации скриншотов веб-сайтов, которые содержат недостоверную информацию о личности или другие факты, что вызывает трудности доказывания в судебном процессе, о чем свидетельствует неоднозначная судебная практика. В статье анализируются различные подходы к порядку фиксации скриншотов и порядку их удостоверения. В результате исследования определяются лица, имеющие право осуществлять деятельность, связанную с фиксацией таких юридических фактов, а также сам механизм правового регулирования удостоверения юридических фактов в информационной сфере.

Ключевые слова: юридический факт, информация, информационные отношения, скриншот, фиксация, Интернет.

The article is devoted to the study of legislation of Ukraine and other countries regarding the order of proving the identity of legal facts in the information sphere. Domestic legislation does not define a clear mechanism of proving the identity of website screenshots containing misleading information about an individual or some events. This may cause difficulties of proof at the trial as evidenced by the controversial jurisprudence cases. The article analyses the different approaches regarding the procedure of proving the identity of the screenshots and the order of their confirmation. As a result of the present research the persons who possess the right to carry out the activities related to proving the identity of such legal facts are determined, as well as the mechanism of legal regulation of the proving of legal facts in the information sphere is provided.

Key words: legal fact, information, information relationships, screenshot, procedure of proving the identity, Internet network.

